

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

KERSTMIS IN DE BOSSEN

Een kerstspel in vier scènes

door

1880

Louis Mertens

Gebaseerd op een episode uit het leven van Fritz Vincken

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2016

Nr.3294

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste NEGEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt u van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer u niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland contacteert u:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *KERSTMIS IN DE BOSSEN* op te voeren moet de naam van auteur *LOUIS MERTENS* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Indien enige rechthebbende meent aanspraak te kunnen maken op een deel van de auteursrechten van dit verhaal, gelieve de uitgever te contacteren.

Wettelijk depot D/2016/0220/001
ISBN- 978- 90-385-13683

© 2016 Toneelfonds J. Janssens/Louis Mertens
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

PERSONAGES

(1 dame – 7 heren – 1 kind)

VERTELLER, een oudere man :

MOEDER HELGA, ongeveer 40 jaar :

FRITZ, haar zoontje, ongeveer 10 jaar :

JIM, Amerikaanse soldaat, 22 jaar :

ROBIN, Amerikaanse soldaat, 21 jaar :

HARRY, Amerikaanse soldaat (gewond), 20 jaar :

KORPORAAL WERNER, Duitser uit Aken, 23 jaar :

HEINZ, Duitse soldaat uit Keulen, (medisch student), 20 jaar :

WILLY, jonge Duitse soldaat uit Keulen, 16 jaar :

DECOR

Een eenvoudig buitenverblijf in de bossen in het oorlogsjaar 1944. Het verhaal speelt zich af in één ruimte: een sobere huiskamer met een deur naar de vestibule en een andere deur naar de slaapkamer. Een venster uitkijkend op een bos. Een bed. Een kaars op tafel. Kachel met daarop een strijkijzer en een koffiepot. Een tafel met een paar stoelen. Een kast met enkele boeken, o.a. een deel van een encyclopedie. Een klein tafeltje of schab voor een kerststalletje. In een kast een radio en platenspeler.

Scène 1

(Symfonische krijgsmuziek. Het zou erg overtuigend overkomen als men hierbij de oorspronkelijke aankondiging van het uitbreken van de oorlog zou kunnen weergeven. Bijvoorbeeld de aankondiging uitgesproken op radio N.I.R. op 1 mei 1940 is nog voorhanden op cassette, cd of een andere geluidsdrager.)

VERTELLER : *(aan de zijkant van het podium, sprekend tot het publiek. De schijnwerper op hem gericht. Hij leest of vertelt)* Men hoorde op 10 mei 1940 op de radio - het toenmalige N.I.R. - de aankondiging van de inval van de Duitse troepen in België. Daarmee werd het begin van de Tweede Wereldoorlog ingeluid, met alle ellende van dien. Jarenlang werd er gevochten op vele fronten. Miljoenen soldaten en burgers sneuvelden. Ook België kwam niet ongehavend uit de strijd.

(Symfonische krijgsmuziek, op de achtergrond onderbroken door gewerschoten, veldgeschut en het geluid van gierende vliegtuigen.)

Vier jaar later, 1944. Het was de avond voor Kerstmis toen het laatste wanhopige Duitse offensief van de Tweede Wereldoorlog in de Ardennen losbarstte.

Ik was toen 10 jaar en we woonden in een klein buitenverblijf in het Hürtgenbos, vlakbij de Duits-Belgische grens. Voor de oorlog had vader er soms het weekend doorgebracht als hij ging jagen. Toen de geallieerde bommenwerpers onze woonplaats Aken gedeeltelijk hadden verwoest, stuurde hij ons hierheen. Hijzelf was opgevorderd door de plaatselijke brandweer van het grensplaatsje Monschau, zes kilometer verderop.

‘In het bos zijn jullie veilig’ had hij mij gezegd. ‘Pas goed op moeder. Jij bent nu de enige man in ons gezin.’ Negen dagen voor Kerstmis had Von Rundstedt het sein gegeven voor de laatste wanhopige Duitse aanval van de oorlog. We hoorden het ononderbroken gedreun van het veldgeschut; er gierden voortdurend vliegtuigen over ons heen; ’s nachts priemden de zoeklichten door het duister. Duizenden geallieerden en Duitse soldaten streden en stierven in

onze nabijheid. Het land was ondergesneeuwd en het was ijsig koud ...

(Beweging in de huiskamer. Moeder Helga steekt een kaars aan. Zoontje Fritz komt binnen met grote blokken hout voor de kachel. Hij legt het hout neer naast de kachel, maar laat de deur open.)

FRITZ : Mutti, kijk eens!

MOEDER : *(Aan het strijken, kijkt haar zoontje aan en rilt)* Goed, Fritz, maar je hebt veel kou bij ... En met de deur open wordt het er zeker niet warmer op.

FRITZ : Ik kan niet alles tegelijk, Mutti...

(Hij maakt de deur vast en gaat naar de kerststal. Hij werkt verder aan de opstelling van de diverse beeldjes: herders, os, ezel, de drie wijzen geschaard rond het kind Jezus in de kribbe. Af en toe onderlinge gedempte commentaar. Moeder geeft aanwijzingen.) Hier de herders, daar de Drie Koningen: Melchior, Balthasar en ... *(denkt na)* Caspar. Was Melchior de zwarte of was het Caspar? ...

MOEDER : Caspar ...

FRITZ : De os links en de ezel rechts, of omgekeerd. Ma ... de ezel heeft nog maar één oor ...

(Hij neuriet 'Stille Nacht'. Moeder ondertussen aan de strijk achter hem, kijkt even op)

MOEDER : En hoe zou dat gekomen zijn? ...

FRITZ : Misschien met de os gevochten ... Neen, ik heb dat niet gedaan. *(gaat naar de kachel en legt een blok hout op het vuur)* Dat zal vlammen ... Droog hout. Zie maar ...

MOEDER : Goed dat we warm zitten. Ligt er nog veel?

FRITZ : Nog een hele berg, zó hoog! Is dat genoeg?

MOEDER : Tja, als 't zo blijft vriezen ...

FRITZ : Dan zal ik nog veel moeten zagen en klieven ...

MOEDER : Neen, neen, niet klieven, dat is te gevaarlijk.

FRITZ : Ik ben toch de man in huis, zei papa.

MOEDER : Dat wel, maar met die zware bijl in je benen hakken zeker... en dan?

FRITZ : Ik weet nog iets leuks. In de stad reed een tram en er kwam een oude man aan. Hij viel, de tram kon niet stoppen. De oude man viel er onder en... rats zijn twee benen af. O-o-o-! De mensen kwamen toegelopen en riepen ai, ai! Maar de oude man zei: dat is niks, ik heb thuis nog een ander stel benen liggen.

MOEDER : Hoe?

FRITZ : 'Houten' benen, wilde hij zeggen. Zijn echte benen waren afgeschoten in de oorlog.

MOEDER : Wie heeft dat verteld?

FRITZ : Onze meester ... en toen moesten wij lachen. *(lacht nog)*

MOEDER : Toch maar een eigenaardig verhaal.

(geronk van vliegtuigen. Fritz loopt naar het venster.)

FRITZ : Volgens onze pa zitten we hier veilig, ... tussen de bomen ...

MOEDER : Natuurlijk! *(maar ze twijfelt sterk)*

FRITZ : Die bomen zijn ons schild, hé Mutti?

MOEDER : Zeker die dikke acacia's.

FRITZ : Die zijn zo hard als staal. Daar kun je zelfs geen nagel in kloppen, zegt de meester. Ze houden alle kogels tegen ... kets, boem! Als de soldaten maar niet in een boog schieten. Zo, *(hij maakt een haakse beweging. Hij gaat naar de tafel om met kleurpotloden te tekenen. Doodernstig, zeurend nu)* Maar wanneer komt papa nu eindelijk terug?

MOEDER : Hij zal wel komen.

FRITZ : Hij zou gisteren al komen ... en als hij vandaag weer niet komt ... wat dan?

MOEDER : Fritz, moet ik dat nu echt blijven zeggen?... Ik weet ook niet waarom papa nog niet hier is. Misschien is hij al onderweg. Dat hoop ik toch ...

(geweerschoten)

FRITZ : Oei! Misschien schieten ze op hem! Dat kan toch. *(Hij gaat vlug kijken aan het venster)*

MOEDER : Dat geschut komt van ver. *(Ze legt het gestreken hemd op tafel.)* Laat eens zien. *(buijt zich over de tekening van Fritz.)*

(Hij komt naast zijn moeder staan. Zij legt een hand op zijn schouder).

FRITZ : *(neemt de tekening, zet een stap achteruit en toont ze van ver aan zijn moeder. Het publiek kan er eveneens kennis van nemen. Hij tekende een soldaat met een geweer in de aanval. In gedachten is hij bij zijn vader.)* Kijk ma!

(Geloei van vliegtuigen.)

Zou papa ook niet best een geweer kopen? Geen jachtgeweer, maar een echt oorlogsgeweer?

MOEDER : *(met een glimlach)* Bij de brandweer met een geweer! Daar moet hij blussen en niet vechten. Wat zou hij daar met een geweer kunnen doen? *(Wijzend naar de tekening)* Fijn, maar het bos mag je iets feller kleuren ...

FRITZ : Mijn groen kleurtje is op ... *(toont een stompje)*. Wanneer krijg ik nu waterverf? *(Ietsje dreigend, de vinger uit stekend)* Mutti, je hebt het beloofd ... *(Bergt tekening weg in de kast)*. Ik heb honger ... grote honger.

MOEDER : *(Ze gaat naar de keuken)* Draai die mooie plaat nog eens ... 't Is toch Kerstmis ...

FRITZ: Die nieuwe? *(gaat naar de platenspeler en legt een plaat op met kerstmuziek).*

(Klop, klop! Fritz gaat naar de deur.)

MOEDER : Neen, blijf hier! *(Ze blaast snel de kaarsen uit, en gaat naar de deur.)*

VERTELLER : Moeder opende de deur. Tussen de besneeuwde bomen stonden als spookgestalten twee gehelmde mannen. Een van hen zei iets tegen moeder in een taal die we niet verstonden en wees op een derde man die in de sneeuw lag. Eerder dan ik besepte moeder dat het Amerikaanse soldaten waren. *Vijanden!* Moeder bleef onbeweeglijk staan; ik stond achter haar. De mannen waren gewapend en hadden met geweld binnen kunnen dringen, maar toch bleven ze

daar staan met een vragende blik in hun ogen. De gewonde man leek meer dood dan levend.

Scène 2

MOEDER : Kommen Sie 'rein ...

(De soldaten brengen hun kameraad moeizaam binnen en leggen hem op het bed van Fritz. Fritz steekt in de living de kaarsen terug aan. Moeder komt binnen.)

(tot Fritz) Geen van hen verstaat Duits, maar een van hen spreekt een beetje Frans. Ze zijn hun bataljon kwijtgeraakt en hebben drie dagen in het bos rondgezworven, op zoek naar de Amerikanen. 't Zijn grote jongens in hun dikke jassen, maar toch ook nog jonge jongens, en we zullen ze zo ook maar behandelen. Die gewonde is er blijkbaar erg aan toe. Een beetje rust zal hem goed doen. Twee hebben verstijfde handen en voeten. Trek hun laarzen uit, breng een emmer sneeuw binnen en begin hun blauwe voeten maar met sneeuw in te wrijven.

(Fritz gaat buiten. Twee Amerikanen komen uit de nevenkamer en zetten zich op een stoel. Ze kijken rond en wijzen naar een foto van een man. Fritz komt binnen met een emmer sneeuw. Hij trekt soldaat Robin zijn laarzen uit. De andere soldaat, die naar de foto wijst, vraagt:)

JIM : Votre père? Your father? *(hij neemt de foto van de kast).*

FRITZ : *(hij knikt)* Ja, mijn papa, pompier; hij moet blussen, blussen ...

JIM : *(verstaat hem niet, maar lacht)* Good, good, good ...

FRITZ : De bommen nicht goed ... Alles kaput! Brand, brand ...

JIM : *(verstaat hem niet, en luider lachend)* Yes, yes!

FRITZ : *(tot de soldaat wiens voeten hij behandelt)* Hoe heet jij?

(De aangesprokene antwoordt niet.)